



ค า ถ า กั น ยั ก ษ์ ต อ น ที่ (๓)

ขอนอบน้อมแด่พระวิปัสสีพุทธเจ้า ผู้มีพระจักขุ มีพระสิริ
ขอนอบน้อมแด่พระสิจีพุทธเจ้า ผู้ทรงอนุเคราะห์แก่สัตว์ทัวหน้า
ขอนอบน้อมแด่พระเวสสภูพุทธเจ้า ผู้ชำระกิเลส มีความเพียร
ขอนอบน้อมแด่พระกกุสันธพุทธเจ้า ผู้ทรงบำเพ็ญมารและเสนามาร
ขอนอบน้อมแด่พระโกนาคมนพุทธเจ้า ผู้มีบาปอันลอยแล้ว
อยู่จบพรหมจรรย์





คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๒

ความเมตตาปรารถนาดีต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นทาง
มาแห่งสันติภาพอันไพบูรณ์ การอยู่ร่วมกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย
มีน้ำใจไมตรีต่อกัน จะทำให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข เป็นสังคมใน
อุดมคติที่มีความเข้าใจกัน ไม่มีการแก่งแย่งรบราฆ่าฟันกัน
เช่นที่เห็นเป็นประจำทุกวัน ความบริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นจากดวงใจ
ของผู้เต็มเปี่ยมด้วยกระแสแห่งเมตตาธรรม จะช่วยเชื่อม
ประสานรอยร้าวแห่งความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นได้ ยิ่งกระแสแห่ง
ความบริสุทธิ์บังเกิดขึ้นมากเท่าใด ก็จะช่วยให้โลกเข้าสู่ยุคทอง
ของสันติภาพได้เร็วเท่านั้น ดังนั้นเราควรจะมาแสวงหาความ
บริสุทธิ์จากการเจริญภาวนากัน

มีวาระแห่งภาษิตอยู่ใน อาฏานาฎิยสูตร ความว่า

“ขอนอบน้อมแด่พระวิปัสสีพุทธเจ้า ผู้มีพระจักขุ มี
พระสิริ ขอนอบน้อมแด่พระสิขีพุทธเจ้า ผู้ทรงอนุเคราะห์
แก่สัตว์ทั่วหน้า ขอนอบน้อมแด่พระเวสสภูพุทธเจ้า ผู้ชำระ
กิเลส มีความเพียร ขอนอบน้อมแด่พระกุกสันธพุทธเจ้า ผู้ทรง
ย่ำยีมารและเสนามาร ขอนอบน้อมแด่พระโกนาคมนพุทธเจ้า
ผู้มีบาปอันลอยแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์ ขอนอบน้อมแด่พระ-
กัสสปพุทธเจ้า ผู้พ้นพิเศษแล้วในธรรมทั้งปวง ขอนอบน้อม
แด่พระอังคีรสพุทธเจ้า ผู้ศากยบุตร ผู้มีพระสิริ พระผู้มี-



คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๓

พระภาคเจ้าพระองค์ใด ได้ทรงแสดงธรรมนี้อันเป็นเครื่อง
บรรเทาทุกข์ทั้งปวง อนึ่ง พระพุทธเจ้าเหล่าใด ผู้ดับแล้ว
ในโลก ทรงเห็นแจ้งแล้วตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้า
เหล่านั้นเป็นผู้ไม่ส่อเสียด เป็นผู้ยิ่งใหญ่ปราศจากความ
ครั่นคร้าม”

คำมอบน้อมนี้ เป็นใจความสำคัญยิ่งที่ทำวเวสสวัณ-
มหาราช กราบทูลถวายพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นใจความที่เรียก
ว่าอาณานาฎิรักษ์ ท่านตั้งใจทูลพระพุทธองค์ เพื่อจะได้ตรัส
บอกแก่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่ต้องเข้าไปบำเพ็ญ
เพียรในป่าลึก อันเป็นการป้องกันภัยจากอมนุษย์ทั้งหลาย ทั้งที่
เป็นยักษ์ กุมภันท์ คนธรรพ์ หรือนาคที่ดุร้ายไม่เลื่อมใสใน
พระพุทธศาสนา

*เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่
ณ ภูเขาคิชฌกูฏ ใกล้เมืองราชคฤห์ ทำวเวสสวัณทั้ง ๔ เข้าไป
รับบุญในการคุ้มครองทั้ง ๔ ทิศ ทรงตั้งกองทัพป้องกันไว้ทุกทิศ
พร้อมด้วยเสนายักษ์ เสนาคนธรรพ์ เสนากุมภันท์ และเสนานาค
จำนวนมากมาย



คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๔

ยามเที่ยงคืน เหล่าท้าวมหาราชต่างก็เปล่งรัศมีรุ่งเรือง
ไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้ายังที่ประทับ หลังจากถวายบังคม
แล้ว ท้าวเวสสวัณได้ปรารภถึงบริวารของท้าวมหาราชที่ไม่มี
ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จึงพากันรบกวนกลั่นแกล้ง
พระภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่เข้าไปปฏิบัติธรรมในเขต
ของอมนุษย์เหล่านั้น ทำให้ปฏิบัติธรรมกันไม่สะดวก บางท่าน
ได้รับอันตรายถึงกับชีวิต

เพราะความไม่สบายพระทัย ท้าวเวสสวัณจึงเข้าไป
ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า เล่าสาเหตุที่อมนุษย์เหล่านั้นไม่
ชอบใจพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะพระองค์สอนให้งดเว้น
จากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จและ
งดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย เหล่าอมนุษย์ที่ทำได้ จึงไม่พอใจ
พระผู้มีพระภาคเจ้า หวามาสอนในสิ่งที่ทำให้ตนเองเดือดร้อน
จึงกลายเป็นมิฉนาคปฏิฐิ คอยกลั่นแกล้งเหล่าพระสาวกที่ตั้งใจ
ปฏิบัติธรรม ท้าวเวสสวัณจึงมาทูลคาถากันยักษ์จากอมนุษย์
โดยมีชื่อว่าอาฏานาฏิยรักษ์

ใจความของบทกวีนี้ เป็นถ้อยคำที่กล่าวนอบน้อมถึง
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๗ พระองค์ ตั้งแต่ขอนอบน้อมถึง
พระวิปัสสีพุทธเจ้า พระสิขีพุทธเจ้า พระเวสสภูพุทธเจ้า
พระกุกสันธพุทธเจ้า พระโกนาคมนพุทธเจ้า พระกัสสปพุทธเจ้า



คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๕

และพระองค์สุดท้าย คือพระลัมมาลัมพทุธเจ้าของเรานั่นเอง

นี่เป็นเรื่องที่หลวงพ่อบทพวน เพื่อพวกเราจะได้เข้าใจ
ง่ายขึ้น หลังจากทำเวสสวัณกราบทูลเนื้อความของภษิตนี้แล้ว
ก็ทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ภษิตนี้
เป็นภษิตที่สำคัญยิ่ง เพราะจะช่วยให้อภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา ปลอดภัยจากอมนุษย์ผู้ที่เป็นศัตรูของทำวมหาราช
ขอพระองค์โปรดตรัสบอกใจความแห่งภษิตนี้แก่พระสาวกเถิด
จะได้เป็นทางมาแห่งบุญของข้าพระองค์ด้วย ข้าแต่ท่านผู้นิรทุกข์
อาภานาภียรักษะนี้จะเป็นไปเพื่อคุ้มครองรักษา ไม่เบียดเบียน
และเพื่อความอยู่สำราญของอภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา
ทั้งหลาย”

เมื่อทูลย้าพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วก็ทูลลา จากนั้น
ทำวมหาราชทั้ง ๔ ลูกจากอาสนะถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า
กระทำประทักษิณ แล้วอันตรธานจากไป ต่อจากนั้น พวกยักษ์
บริวารต่างลูกจากอาสนะ บางพวกถวายบังคมพระผู้มีพระ
ภาคเจ้ากระทำประทักษิณแล้วอันตรธานไป บางพวกปราศรัย
กับพระผู้มีพระภาคเจ้าต่อ ครั้นผ่านการปราศรัยอันเป็นที่ระลึก
ถึงกันแล้วก็ทูลลาจากไป บางพวกประนมอัญชลีไปทางที่พระผู้มี
พระภาคเจ้าประทับแล้วจึงอันตรธานไป บางพวกประกาศชื่อ
และโคตรแล้วอันตรธานจากไป บางพวกนั่งนิ่งๆ ลักครู่ แล้ว



คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๗๖

ค่อยอันตรธานไป

รุ่งขึ้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกประชุมภิกษุทั้งหลาย ตรัสเล่าเรื่องราวให้ฟังว่า “เมื่อคืนนี้ท้าวมหาราชทั้ง ๔ ตั้งกองรักษาไว้ทั้ง ๔ ทิศ ตั้งกองทัพไว้ทุกทิศ ตั้งผู้ตรวจการไว้ทุกทิศ ครั้นเที่ยงคืนก็เปล่งรัศมีที่งดงามยิ่ง ทำให้ภูเขาศิขณภูสวางไสว จากนั้นเข้าไปหาเราถึงที่อยู่ โห้เราแล้วนั้ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง มีพวกยักษ์จำนวนมากมาพร้อมกับท้าวมหาราชจำนวนมาก ยักษ์เหล่านั้นบางพวกโห้เราแล้วนั้ บางพวกปราศรัยกับเรา แล้วนั้ บางพวกประนมอัญชลีไปทางที่เราอยู่แล้วจึงนั้ บางพวกประกาศชื่อและโคตรแล้วจึงนั้ แต่ยังมีบางพวกที่นั้ นั้ไม่ยอมทำสิ่งใดทั้งสิ้น

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ท้าวเวสสวัณมหาราชนั้แล้วกล่าวกับเราว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ยักษ์ชั้นสูงบางพวกไม่เลื่อมใส พระผู้มีพระภาคเจ้าก็มี ที่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคเจ้าก็มี ยักษ์ชั้นกลางทั้งหลายที่ไม่เลื่อมใสก็มี ที่เลื่อมใสก็มี ยักษ์ชั้นต่ำทั้งหลายที่ไม่เลื่อมใสก็มี เลื่อมใสก็มี แต่โดยมากยักษ์มิได้เลื่อมใสต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า สาเหตุเนื่องมาจากพระพุทธรองค์ทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากปาณาติบาต เว้นจากอกุศลนาทาน จากกาเมสุมิฉฉาจาร จากมุสาวาท จากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ส่วนมากพวกยักษ์จะเป็นผู้ทุศีล พระองค์



คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๓

จึงไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของพวกยักษ์เหล่านั้น เมื่อไม่
เลื่อมใสก็หาทางกลั่นแกล้งเหล่าพระสาวกที่ปฏิบัติธรรมใน
เสนาสนะอันสังกัดตามราวป่า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงทรง
เรียนอาณานาฎิยรักษ์ เพื่อให้ยักษ์พวกนั้นเลื่อมใส เพื่อคุ้มครอง
รักษาพุทธบริษัททั้งหลายด้วย

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรารับโดยคุณนิภาพ ท้าวเวสสวัณ-
มหาราชตีพระทัย ได้กล่าวอาณานาฎิยรักษ์แล้วจึงหลีกไป พวก
เธอจงเรียนอาณานาฎิยรักษ์นี้เถิด เพื่อความอยู่เป็นสุขใน
พรหมจรรย์ของพวกเธอ” ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพุทธพจน์
นี้แล้ว ภิกษุเหล่านั้นล้วนชื่นชมยินดีพระภาสิตของพระผู้มีพระ-
ภาคเจ้า ตั้งใจทรงจำอย่างดี แล้วนำไปถ่ายทอดต่อๆ กันไป

เราจะเห็นว่า การทรงจำพระคาถาที่ว่าด้วยคุณอันยิ่งใหญ่
ของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ก่อให้เกิดสันติสุขและความปลอดภัย
ในชีวิต อีกทั้งยังได้รับความคุ้มครองจากอมนุษย์ทั้งหลาย
หากบุคคลใดมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ เจริญพุทธานุสติ
อยู่ในใจแล้ว บุคคลนั้นย่อมมีแต่ความเจริญ และปลอดภัยจาก
ภัยพิบัติที่เรามองไม่เห็นตัว ขอให้พวกเราหมั่นตรึงระลึกนึกถึง
องค์พระใสๆ ให้มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอารมณ์อยู่ตลอดเวลา
กันทุกๆ คน